

Αρχική πηγή προέλευσης του Ασκληπιού θεωρήθηκε η Αίγυπτος. Ήταν στα 2770 π.Χ. (κατ' άλλους, 2.585), όταν ήρθε η ώρα να δημιουργηθεί η τρίτη φαραωνική δυναστεία με ιδρυτή τον Ζοζέρ και στυλοβάτη το πρώτο βεβαιωμένα υπαρκτό ιστορικό πρόσωπο της αρχαίας Αιγύπτου, τον πρίγκιπα Ιμχοτέπ (Ιμούθη για τους Έλληνες). Ήταν καλλιτέχνης, σοφός, γιατρός, αρχιτέκτονας και βασικός σύμβουλος του Φαραώ.

Με τον Ζοζέρ και τον Ιμχοτέπ, η Αίγυπτος εγκατέλειψε οριστικά τη Νεολιθική εποχή και πέρασε σ' αυτή των μετάλλων και του πολιτισμού. Οι Αιγύπτιοι θεωρούν τον Ιμχοτέπ ιδρυτή των επιστημών και των τεχνών, τον λάτρεψαν ως θεό της γνώσης και πιστεύουν ότι τον παρέλαβαν αργότερα οι Έλληνες και τον θεοποίησαν ως Ασκληπιό. Σύμφωνα με τις παραδόσεις, ο Ιμχοτέπ είναι αυτός που έκτισε το πρώτο πέτρινο σπίτι στην Αίγυπτο και ίδρυσε Αρχιτεκτονική σχολή. Κυρίως όμως, ο Φαραώ Ζοζέρ και ο πρίγκιπας σύμβουλος του είναι αυτοί που διδάξαν στους επόμενους Φαραώ τον τρόπο της αποτελεσματικής άσκησης της εξουσίας:

Κυρίαρχος θεός είναι ο Ρα, ο Ήλιος. Ενσάρκωση του θεού Ρα επί γης είναι ο φαραώ, ο Ζοζέρ στην προκειμένη περίπτωση. Και ως θεός, ο Φαραώ είναι ο αρχιερέας, ο αρχηγός του ιερατείου, που θεσμοποιείται από αυτή την εποχή και παρεμβαίνει δυναμικά στην εξέλιξη της Αιγύπτου.

Διεκδικώντας ένα θεό

Από νωρίς, τον Ασκληπιό διεκδίκησαν η Μεσσηνία και η Επίδαυρος αλλά αναμφισβήτητη έμεινε τελικά η άποψη ότι ανήκε στην Τρίκκη. Εκεί έζησε, εκεί άσκησε το επάγγελμά του, εκεί παντρεύτηκε κι απέκτησε κόρες τις Υγεία (θεά με πανελλήνια ακτινοβολία, προσωποποίηση της σωματικής και ψυχικής ευεξίας), Ιασώ, Ακεσώ (λατρευόταν στην

Επίδαυρο και την Αθήνα), Πανάκεια (θεά των ιαματικών βοτανιών και των θαυματουργών φαρμάκων) και γιους τον Μαχάονα και τον Ποδαλείριο (ήταν οι γιατροί του ελληνικού στρατοπέδου στην εκστρατεία εναντίον της Τροίας).

Τον λάτρευαν όμως σε όλη την Ελλάδα ως θεό, ενώ τα Ασκληπιεία δεν ήταν απλά θεραπευτήρια αλλά ιεροί τόποι που διευθύνονταν από αρχιερέα και ιερείς. Αργότερα, το Ασκληπιείο της Τρίκκης έπεσε σε παρακμή καθώς την φήμη του έκλεψαν τα Ασκληπιεία της Επιδαύρου και της Κω. Στα 300 π.Χ. όμως, υπήρχε ακόμα ένα σπήλαιο που ήταν γνωστό ως το άδυτο του Ασκληπιού. Στα ρωμαϊκά χρόνια, η μορφή του θεού – γιατρού ακολουθούσε πορεία αντίστροφη προς αυτή του Δωδεκάθεου: Όσο η λατρεία των θεών του Ολύμπου έσβηνε, τόσο του Ασκληπιού μεγάλωνε και απλωνόταν.

Η φήμη του Ασκληπιείου της Κω και η διδασκαλία του Ιπποκράτη μετέτρεψαν την γύρω περιοχή σε αστικό κέντρο. Στα ιερά του θεού Ασκληπιού προσέρχονταν καθημερινά ασθενείς για να τους «θεραπεύσει ο θεός». Από τα 300 Ασκληπιεία που γνωρίζουμε να υπήρχαν, αρχαιότερο ήταν της Τρίκκης (στα Τρίκαλα Θεσσαλίας) και σπουδαιότερο της Επιδαύρου. Στις αρχές του 4^{ου} π.Χ. άρχισε ν' αποκτά φήμη και το Ασκληπιείο της Κω, που τότε δημιουργήθηκε. Διέθετε θειούχες ιαματικές πηγές και γρήγορα ξεπέρασε όλα τα άλλα σε σπουδαιότητα, καθώς οι εκεί θεραπευμένοι αποτελούσαν την ακαταμάχητη ζωντανή του διαφήμιση. Το διηύθυνε ένας μεγάλος ιερέας σε συνεργασία με ένα πυροφόρο (βοηθό). Κι ακόμα, υπήρχαν πολλοί ιερομνήμονες (νοσοκόμοι), νεωκόροι και ιερείς. Οι προσερχόμενοι, πρώτα λούζονταν, μετά προσέφεραν τα αφιερώματά τους κι έπειτα θεραπεύονταν από ιερέα, είτε πρακτικά είτε με υποβολή.

Εκείνο τον καιρό, συνέπεσε να ιδρυθεί στον ίδιο χώρο και ιατρική σχολή που είχε την τύχη να φιλοξενεί διδάσκαλο τον Ιπποκράτη. Ο μεγάλος Κώος επιστήμονας και φιλόσοφος γεννήθηκε το 460 π.Χ. (πέθανε στη Λάρισα της Θεσσαλίας, το 377 π.Χ.) και είναι αυτός που θεμελίωσε την ιατρική επιστήμη. Μελέτησε τον ανθρώπινο οργανισμό και τις ιδιότητές του, τις αρρώστιες και τις θεραπευτικές αγωγές. Προήγαγε τις ειδικότητες παθολογία, διαγνωστική, χειρουργική, γυναικολογία και μαιευτική. Παρ' όλο που διδασκε μέσα σε χώρο ιερού (η παράδοση τον θέλει και στη σκιά του πλάτανου που φέρει το όνομά του), απάλλαξε την ιατρική από τον εμπειρικό και τον ιερατικό χαρακτήρα της. Με το όνομά του σώζονται 72 συγγράμματα στην ιωνική διάλεκτο (τα πολλά θεωρούνται νόθα). Και το όνομά του φέρει ο όρκος που δίνουν οι νέοι γιατροί στο ξεκίνημα της σταδιοδρομίας τους.

Ο συνδυασμός Ασκληπιείου – Ιπποκράτη έκανε εκατοντάδες χιλιάδες προσκυνητές από όλη την Ελλάδα και τη Μ. Ασία να προσέρχονται στην περιοχή με αποτέλεσμα να ξεφυτρώσουν πανδοχεία, μαγαζιά και όλος εκείνος ο κόσμος που ζούσε από τους ταξιδιώτες. Ο

πληθυσμός συνεχώς αυξανόταν. Το νησί έφτασε κάποια στιγμή να αριθμεί 160.000 κατοίκους.

Στη Ρώμη, η λατρεία του ξεκίνησε το 291 π.Χ. Το όνομά του ήταν Aesculapius. Στα αγάλματα, παρουσιάζεται με μορφή περίπου ίδια με τον Δία, να στηρίζεται σε μαστούνι πάνω στο οποίο ελίσσεται το ιερό φίδι.

(τελευταία επεξεργασία, 21 Δεκεμβρίου 2020)